

VELKOMMEN TIL SPORET VED HELVEDESBAKKERNE

Den markerede rute er ca. 3 km lang. Numrene på kortet henviser til nedenstående beskrivelser. God tur.

1 LANDMAND OG SKOVBRUGER

Som landmand er man også skovbruger. Skoven overfor P-pladsen med både cypres og gran hører således til Ellesgård.

Sporet starter ved granerne skråt overfor vejen til Paradisbakkerne.

2 EN EKSOTISK GÆST

På højre side af sporet står der et stort træ, en ægte (spiselig) kastanie. Ser du efter på jorden kan du finde en mængde stikkende »hylstre«. Inde i disse har der siddet op til tre nødder. Oprindeligt stammer denne art fra Lilleasien, men har også været dyrket i Sydeuropa og Nordamerika. I juli pynter den sig med 20 cm lange gulgrønne rakler. Kun i meget varme år, udvikles der store spiselige nødder.

3 OPTISK TELEGRAF

Det lille stenhus er den bedst bevarede rest af de optiske telegrafer. Der var 7 stationer på Bornholm og Christiansø, hvorfra man med master, tovværk og talkoder kunne »telegrafere« meddelelser tværs over øen om aktuel skibsfart m.m. Det var oftest søfolk og fiskere med forstand på tovværk og skibe, som bemandede stationerne. Telegraferne var aktive frem til starten af 1800-tallet. Stenhuset fungerede som læskur for vagtmandskabet.

I skovstykket over for telegrafhuset er der en fold, som bliver afgræsset af kødkvæg fra Helletsgaard. Skovområdet har tidligere været en såkaldt »klippeløkke«, hvor gårdens dyr har afgræsset, og eneste bevoksning var enebær. Mange af disse klippeløkker er med tiden groet til. Bornholms Regionskommune har, i samarbejde med lodsejerne, reetableret nogle af disse løkker, for at få dem tilbage til deres oprindelige fauna.

4 HELLETSGÅRD STENBRUD

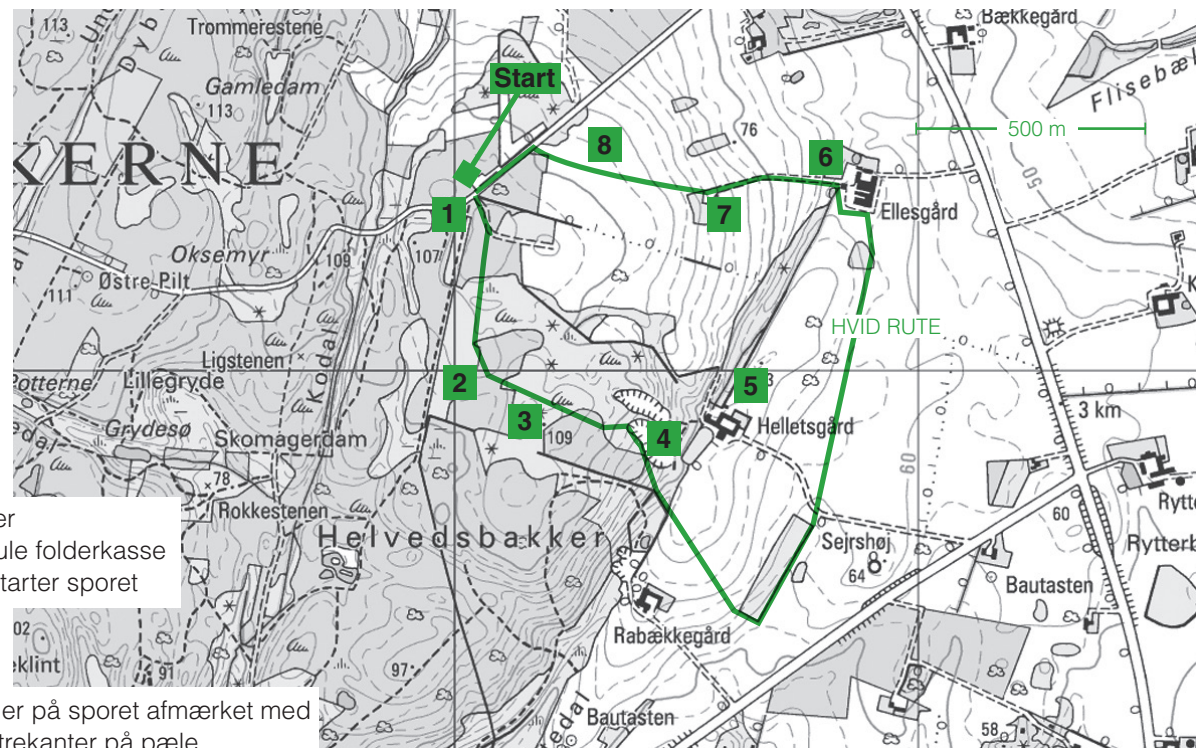
Hele området ved Paradisbakkerne og Helvedesbakkerne er geologisk set meget spændende. Her kan du på et afgrænset område finde både gnejs, Paradisbakke-migmatit og flere typer af Svaneke-granit. I Helletsgård Stenbrud finder du den grovkornede Svaneke-granit. I slebet tilstand er den meget populær som fliser i bygninger og på pladser. Det er således bl.a. granit herfra, som er blevet brugt i Amaliehaven i København.

5 HELLETSGÅRD

En af værterne på dette spor er Helletsgård. Du kan se gården, mens du går ad køresporene i marken. Gårdens 40 ha dyrkes fortrinsvis med korn. Køresporene gør det lettere at pleje markens afgrøder på en skånsom måde. Derudover er der 24 ha skov.

6 ELLESGÅRD

Den anden vært på sporet er Ellesgård. I de store stalde er der ca. 4000 grise i størrelsen 7-105 kg. Det giver årligt en produktion på 10.000 slagtesvin og 4.500 m³ gylle, der fylder tre gyllebeholdere. Gården har 25 ha skov og dyrker 270 ha hvede, byg og græsfrø.

Se efter den gule folderkasse - her starter sporet

Ruten er på sporet afmærket med hvide trekantede på pæle

7 BAVNEHØJ

Der har været 52 bavnere på Bornholm, formentlig oprettet i middelalderen. De blev brugt som signalmiddel i ufredstider. Bavnehøjen eller bavnebakken bestod af 4 pæle med 2 korslagte tværstykker der holdt sammen på brænde og kvas. Bavnere var bevogtet af en bavnemester og en medhjælper samt et par bønder, der skulle vedligeholde bavnene og levere kvas og brænde. I Danmark skulle de sidste bavnere have blusset i 1848 og 1864, men blev stadig vedligeholdt i en årrække. Ved Ellesgård har der stået rester af en bavne op til 1930'erne. Ifølge nogle kort og skriftlige kilder var bavnene placeret hvor telegrafposten står nu. Telegrafposten afløste bavnene engang i 1700 og blev nedlagt omkring 1810/1811. Man ved bavnene har været der, men ikke præcis hvor.

8 PRIMITIV CAMPINGPLADS

Ved punkt 8 ligger en primitiv campingplads op til Oksemyrevej. Overnatning koster 20 kr pr person, og der er toilet- og bademuligheder på Ellesgård.

LANDMANDENS AFGRØDER

Hvede

Hvede er verdens vigtigste kornart, og en af de mest dyrkede i Danmark. Den umodne hvedemark kendes på sin blågrønne farve. Akset i toppen har ingen stak, »hår«. Hveden bruges til dyrefoder og mel.

Byg

Vårbyg og vinterbyg er den mest dyrkede kornart i Danmark. Byg anvendes især til dyrefoder og ølfremstilling. Den kendes let på de lange stak - de lange »hår«, der sidder på akset i toppen af bygplanten.

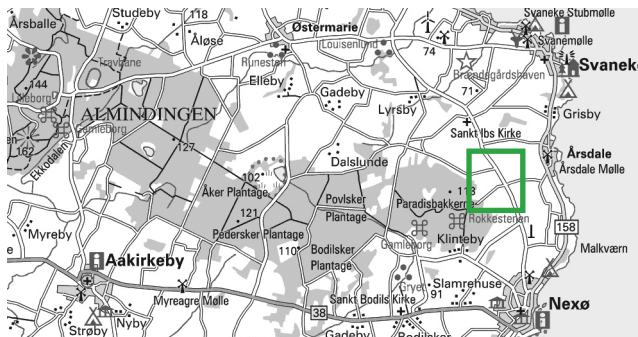
Græs

Græs er en fællesbetegnelse for mange forskellige græsarter. Som foder til køerne dyrkes det oftest sammen med kløver. Græs dyrkes også til modenhed, hvor frøene høstes. Frøene anvendes f.eks. til græsplaner, golfbaner og nye græsmarker.

Raps

Rapsen er let at kende på sin gule farve, når den blomstrer. Rapsen kan blive over 2 meter høj. Af rapsens små sorte frø udvindes olie, der bruges til madolie, farve og lak. Olien kan også bruges til brændstof til biler og traktorer.

© Kort & Matrikstyrelsen (G. 21-01)

Sporet ved Helvedesbakkerne

Sporet ved Helvedesbakkerne ligger ca. 5 km NV for Nexø. Den grønne firkant viser udsnit svarende til rutekortet på indersiderne.

GPS-kordinater til startpunktet: 55.09342°, 15.10926°.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Du er gæst på lodsejerens private ejendom, og han har åbnet sporet for færdsel til fods.

Sporet kan delvis være trampestier, og derfor kan årstiden og planternes vækst påvirke passagen. På hverdage kan sporet være lukket p.g.a. sprængning i stenbruddet.

SPØRG NATURVEJLEDEREN

Naturformidleren kan gå med på sporet og fortælle om, hvad der sker i landskabet og på sporet lige nu.

Du er velkommen til at ringe til ham:

Tino Hjorth Bjerregaard, Svanekevej 49, 3751 Østermarie

E-mail : tino@os.dk

KORTSIGNATURER - RUTEKORT

	Løvskov		Sø/Hav/Vandløb
	Granskov		Mose/sump
	Bymæssig bebyggelse		

	Levende hegn		Jord-/stendige
	Skrænt		Sti
	Jernbane		Markvej
	Vej		
	Gul rute		

4 Henvisning til forklaring

Projekt „Spor i Landskabet“ åbner markerede spor i hele landet.

Projektet har følgende samarbejdspartnere:

Danmarks Naturfredningsfor. · Dansk Skovforening
Friluftsrådet · Kommunernes Landsfor. · Landbrug & Fødevarer
Landdistrikternes Fællesråd · Skov- og Naturstyrelsen
Støttet med tilskud fra tips- og lottomidler til friluftslivet

Tekst: Thomas Guldbæk · Tegninger: Michael Petersen

Yderligere oplysninger om „Spor i Landskabet“ fås hos:
Landbrug & Fødevarer, Axeltorv 3, 1609 København V
Telefon 33 39 40 00 · E-mail spor@lf.dk

WWW.SPOR.DK

SPOR0348 · Anette Larsen · 08/2009

